

Oficina Territorial d'Avaluació Ambiental

DOCUMENT DE REFERÈNCIA

1. Identificació de l'expedient

Número d'expedient:	EAA-PD070065
Data d'entrada de la documentació completa:	19 de juliol de 2007
Data de la documentació:	Juliol de 2007
Municipi:	Alcanar (Montsià)
Sol·licitant:	Ports de la Generalitat – Zona Portuària Sud
Tipus:	Planejament urbanístic derivat
Pla:	Pla Especial urbanístic del Port de les Cases d'Alcanar

2. Fonaments de dret

- Decret 125/2005, de 14 de juny, de reestructuració dels serveis territorials del Departament de Medi Ambient i Habitatge (article 8).
- Decret Legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'urbanisme (disposició transitòria sisena).
- Decret 305/2006, de 18 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei d'urbanisme (articles 100, 106, 115, i disposició transitòria dotzena).
- Llei estatal 9/2006, de 28 d'abril, sobre l'avaluació dels efectes de determinats plans i programes sobre el medi ambient (articles 8, 9 i 10).
- Directiva 2001/42/CE del Parlament europeu i del Consell de 27 de juny de 2001 relativa a l'avaluació dels efectes de determinats plans i programes en el medi ambient.

3. Objecte

L'objecte del present document és determinar l'abast de l'informe de sostenibilitat ambiental (en endavant, ISA) del *Pla Especial del Port de Les Cases d'Alcanar* als efectes que determinen l'article 115 del Decret 305/2006, de 18 de juliol, i els articles 8 i 9 de la Llei 9/2006, de 28 d'abril.

Atenent al contingut d'aquests articles, mitjançant el document de referència es comunicarà a l'òrgan promotor del pla:

- La determinació de l'amplitud i nivell de detall de l'ISA, tot definint les modalitats d'informació i consulta, així com identificant les Administracions públiques afectades i el públic interessat.
- Els principis de sostenibilitat i els objectius ambientals aplicables en cada cas.
- Els criteris ambientals estratègics.
- Els indicadors dels objectius ambientals.

En aquest document de referència també s'hi avaluarà l'Informe de sostenibilitat ambiental preliminar i el conjunt de l'avanç del pla presentats, per tal que les observacions que s'efectuen sobre ells siguin preses en consideració en la formulació del Pla especial i, conseqüentment, en la redacció del seu ISA.

En qualsevol cas, l'adequació del Pla Especial en conjunt i de l'ISA en particular a les prescripcions d'aquest document de referència haurà de ser justificada en el seu moment en la memòria ambiental del Pla Especial, i constituirà la base per a la resolució que hi emetrà el Departament de Medi Ambient i Habitatge, la qual tindrà en compte també les aportacions de caràcter ambiental sorgides de la participació pública i institucional.

4. Antecedents i consultes efectuades

- Amb registre d'entrada de data 17.05.07, l'Ajuntament d'Alcanar va sol·licitar als Serveis Territorials del Departament de Medi Ambient i Habitatge a les Terres de l'Ebre l'emissió d'informe en relació amb el Pla Especial del Port de les Cases d'Alcanar.
- En examinar la documentació que s'hi adjuntava i efectuar una verificació formal del seu contingut, l'Oficina Territorial d'Avaluació Ambiental (OTAA) va observar que no s'hi concretaven els aspectes que, segons l'article 106.2 del Reglament, són condició necessària per a emetre'n el document de referència, cosa que va comunicar a l'Ajuntament en data 1 de juny de 2007.
- El 19.07.07, Ports de la Generalitat tramet a l'OTAA un avanç del Pla Especial del Port de les Cases d'Alcanar, amb els continguts establerts en l'article 106.2 del Reglament de la Llei d'urbanisme. La documentació ha estat redactada pels Srs. R. Arandes i E. Martínez.
- L'Oficina Territorial d'Avaluació Ambiental ha realitzat consultes a les Administracions públiques afectades següents, d'acord amb l'article 9 de la Llei 9/2006, de 28 d'abril:
  - Agència Catalana de l'Aigua (ACA)
  - Àrea de Medi Natural (AMN) d'aquests Serveis Territorials
  - Agència de Residus de Catalunya
  - Servei de Vigilància i Control de l'Aire de la Direcció General de Qualitat Ambiental
  - Institut Català de l'Energia
  - Regió d'Emergències de les Terres de l'Ebre
  - Servei de Paisatge de la Direcció General d'Arquitectura i Paisatge
  - Servei Territorial d'Urbanisme
  - Serveis Territorials de Cultura i Mitjans de Comunicació
  - Serveis Territorials d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural
  - Servei Provincial de Costes a Tarragona
  - Consell Comarcal del Montsià
  - Comissió per a la Sostenibilitat de les Terres de l'Ebre.
  - Ajuntament d'Alcanar
  - GEPEC
  - DEPANA
  - SEO/Birdlife

- Ecologistes en Acció
  - Associació Defensa de la Nostra Terra
- Fins a la data d'avui, s'han rebut les consideracions, respectivament: de l'Àrea del Medi Natural d'aquests Serveis Territorials; del Servei de Vigilància i Control de l'Aire de la Direcció General de Qualitat Ambiental; dels Serveis Territorials del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural; de l'Agència Catalana de l'Aigua (avançades per fax); i de la Direcció General del Patrimoni Cultural (avançades també per fax).

Aquestes aportacions han estat tingudes en compte en l'elaboració d'aquest Document de Referència.

5. Valoració global de l'ISA preliminar

En tractar-se d'un pla urbanístic derivat subjecte a avaluació ambiental, l'avanç del Pla Especial del Port de les Cases d'Alcanar inclou un informe ambiental preliminar (IAP) que en la seva estructura formal s'ajusta –bé que amb prou feines– a les determinacions de l'article 100 del Reglament de Llei d'urbanisme.

La validació del seu contingut es farà en el capítol següent d'aquest Document de Referència. Cal avançar-ne, però, que en més d'un nivell de diagnosi no resulta apropiat ni suficient en alguns aspectes, i presenta diverses mancances de fons que més avall es detallaran.

L'IAP que s'ha presentat té certs trets més propis dels tradicionals estudis d'impacte ambiental (un document on es reconeixen i identifiquen diversos impactes de l'actuació proposada per a proposar acte seguit un conjunt de mesures correctores i compensatòries per mitigar-los, sempre dins dels marges marcats per la rendibilitat del projecte). S'adiria més, per tant, amb un procediment d'avaluació d'impacte ambiental de projectes (AIA), en tant que es limita a l'abast de l'actuació sotmesa a examen i s'ocupa de les relacions causa–efecte directes i específiques entre l'actuació projectada i el receptor ambiental. Tanmateix, l'avaluació ambiental estratègica (AAE) que l'article 115 del Reglament de la Llei d'urbanisme regula per als plans i programes ha d'assolir una naturalesa més flexible i pro–activa: requereix apartar-se per contemplar una perspectiva més àmplia, resulta més útil per encarar efectes acumulatius, indirectes i multiplicadors i, sobretot, es fixa en les diverses alternatives que existeixen per satisfer la mateixa necessitat i se les planteja seriosament.

En l'elaboració de l'ISA hauran de corregir-se aquests defectes, més que més tenint en compte que una actuació com la que es proposa ha de ser fruit d'un procés reflexiu en què caldrà contemplar un ampli ventall d'aspectes de forma global i no aïlladament.

6. Determinació de l'abast i el nivell de detall de l'ISA i de la integració dels factors ambientals en el Pla Especial

---

L'ISA definitiu haurà d'elaborar-se tenint especialment present allò que s'assenyala tot seguit per a cadascun dels seus apartats preceptius, tenint en compte tant la informació continguda en l'ISA preliminar com les aportacions rebudes per les consultes i la pròpia informació de l'OTAA sobre el territori en qüestió.

Caldrà evitar, en la mesura possible, les duplicitats o les repeticions amb la informació continguda als altres documents de l'expedient del Pla Especial. A tal efecte, l'ISA definitiu tindrà un contingut més succint, raonat i expressiu, recolzat en referències sintètiques i clares a les parts concretes del Pla Especial on pugui trobar-se la informació i les anàlisis més detallades que sostenen les dades i conclusions sintetitzades a l'ISA.

a) Determinació dels requeriments ambientals significatius en l'àmbit del Pla Especial

1r. La descripció dels aspectes i elements ambientalment rellevants de l'àmbit objecte del Pla Especial

L'informe ambiental preliminar presentat (IAP) exposa en el seu apartat 2.1. **CONDICIONANTS CONSIDERATS** (pàg. 3) un seguit d'aspectes i elements de tota mena que troba que cal contemplar a l'hora d'avaluar el Pla Especial:

“Qualsevol actuació al port ha de contemplar com un factor prioritari l'assolir la màxima protecció possible al port, ja que a l'actualitat, el port es vulnerable front als temporals de l'Est-Nordest.

En segon lloc, s'ha de facilitar el desenvolupament del passeig marítim cap al Nordest, i millorar l'accessibilitat al port de la manera més respectuosa possible amb el teixit urbà. També en relació a les infraestructures, qualsevol actuació ha de possibilitar el natural desguàs de la riera que actualment aboca les aigües pluvials fora del port a l'inici del dic de llevant. Aquest desguàs en cap cas es farà a l'interior del port, ja que els cabals estimats per a les avingudes suposen un evident risc i haurà de ser objecte d'un estudi hidràulic en règim variable en un àmbit que s'ha de perllongar, com a mínim 100 m aigües amunt de l'actual punt de desguàs.

En relació als usos, s'ha de recuperar la funcionalitat de la zona del moll de ponent situada al costat del dic d'abric.

Cal crear noves places d'amarrament d'embarcacions esportives de tamany superior a 10,00 m i s'ha de crear una superfície d'escar d'uns 2.000 m², com a mínim. Un altre aspecte que es considera positiu es la creació de superfície de terra susceptible del seu ús comercial. En relació a la pesca, s'han de millorar les prestacions del port (protecció i més superfícies de magatzems).

A més d'aquestes actuacions, s'hauran de considerar els aspectes urbanístics derivats de la interrelació port/ciutat especialment els accessos, les zones d'aparcament de vehicles i la ordenació del front urbà.”

Més enllà de l'enumeració d'aquests aspectes –gairebé només esmentats en aqueix apartat de l'IAP, atès que aquest no els desenvolupa ni s'hi estén gaire–, l'ISA haurà d'abordar de forma detallada la problemàtica ambiental més rellevant de l'àmbit del Pla Especial i de l'àrea del voltant, sobre l'abast de la diagnosi del territori, els aspectes rellevants i el perfil ambiental de l'àmbit.

▪ Model territorial i ocupació del sòl:

La construcció de la nova zona comercial 1 del port de les Cases d'Alcanar (5.480 m²) generarà un gran flux de mobilitat. Per tant, s'haurà d'incorporar a l'ISA un estudi d'avaluació de la mobilitat generada, amb el contingut previst en el Decret 344/2006, de 19 de setembre.

Així mateix, s'hi hauran de tenir en compte les àrees amb riscos naturals i tecnològics i les problemàtiques específiques derivades de l'ocupació del sòl. D'acord amb l'article 15.2 de la Llei 8/2007, de 28 de maig, de sòl (precepte que té caràcter de legislació bàsica), l'ISA haurà d'incloure un mapa de riscos naturals de l'àmbit que és objecte d'ordenació pel Pla Especial.

En respondre a la consulta que se'ls hi ha formulat, els Serveis Territorials del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural han comunicat a aquesta OTAA quins conceptes s'hi considera que haurà d'incorporar el document ambiental (l'ISA) d'aquest Pla Especial:

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge
Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre

- 1) *Breu descripció del projecte i dels equipaments de sòl i de recursos naturals necessaris per a la seva execució i funcionament.*
- 2) *Descripció del lloc on es preveu emplaçar la instal·lació, realitzar l'obra o desenvolupar l'activitat de què es tracti.*
- 3) *Estudi del valor paisatgístic i ecològic de la zona afectada.*
- 4) *Relació d'explotacions agràries, construccions i instal·lacions agropecuàries afectades, així com l'estudi de les possibles afeccions sobre elles. Comprovació de que les parcel·les estiguin incloses en algun distintiu d'origen i qualitat:*
  - a. *Indicació geogràfica protegida.*
  - b. *Marca de qualitat.*
  - c. *Denominació d'origen protegida.*
  - d. *Especialitat tradicional garantida.*
  - e. *Denominació geogràfica.*
- 5) *Avaluació de les possibles alternatives a l'ocupació de sòl prevista i justificació de la solució adoptada.*
- 6) *Avantatges socials i econòmics derivats de l'ocupació de sòl agrari, així com proposta de mesures compensatòries.*
- 7) *Estudi de la productivitat del sòl agrari afectat.*
- 8) *Estudi de la connectivitat de les explotacions agràries afectades.*
- 9) *Es farà menció i anàlisi especial en el cas d'afeccions agràries prioritàries o explotacions ecològiques.*
- 10) *Mesures a adoptar per minimitzar els impactes en el sòl agrari i en les explotacions agràries proposant en el seu cas un pla de vigilància i seguiment.*

L'ISA d'aquest Pla Especial haurà d'incloure també un apartat específic a tall d'informe o memòria de sostenibilitat econòmica, en què es ponderarà en particular l'impacte de l'actuació en les Hisendes Públiques afectades per la implantació i el manteniment de les infraestructures necessàries (carreteres i nous accessos, p. ex.) o la posta en funcionament i la prestació dels serveis resultants, així com la suficiència i adequació del sòl destinat a usos productius. A través de les mesures adients dirigides a prevenir, reduir o pal·liar-ne els efectes negatius, aquesta memòria ha de permetre, així mateix, assegurar que els costos ambientals de les propostes del Pla Especial s'internalitzin.

L'ISA incorporarà, finalment, una sucinta anàlisi de la incidència de la navegació de les noves embarcacions que acollirà el port sobre les àrees adjacents: possible afecció de l'ecosistema costaner a causa de la pertorbació del medi marí, els ancoratges i el vessament de substàncies d'ús habitual als ports (benzina, olis, lubricants, vernissos, etc.); molèsties i pèrdua de tranquil·litat a les zones de bany (com l'emblemàtica platja del Marjal, immediata al port) a causa de la major presència d'embarcacions, tant fixes com de trànsit, etc.

▪ Cicle de l'aigua:

En la seva resposta a la consulta que se li ha efectuat sobre l'avanç d'aquest Pla Especial, l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) ha manifestat el següent:

"D'acord amb l'informe ambiental previ redactat i presentat per Ports de la Generalitat, les diferents alternatives contemplades van des de la zero, que consisteix en no actuar sobre el port actual, fins l'alternativa IV que contempla una ampliació del port situant un nou moll d'abric cap al nord de l'actual amb una superfície guanyada de 95.892,11 m². Aquesta última alternativa és l'adoptada donat que es considera que s'adapta millor als objectius buscats.

La solució que es proposa triplica l'actual superfície del port, afectant a un total de 124.622 m². Consisteix en la realització d'un nou dic d'abric en forma de L a llevant del port, amb dos alineacions, la primera recta de 308 m i la segona circular de 307 m de

desenvolupament i 489 m de radi que es perllonga amb un morrot de 44,36 m a la coronació. Amb aquest nou abric la bocana passa a estar orientada a ponent com la pràctica totalitat dels Ports de Catalunya.

En total es creen 394 noves places d'amarratges esportius i una nova zona de terra on es projecta una zona de locals comercials per activitats relacionades amb la pesca.

Dins les obres de la solució adoptada es preveu la perllongació del barranc de Sant Jaume o de Les Cases amb un colze de 90° respecte al sortida actual fins ubicar la nova bocana al dic d'abric.”

A partir d'això, l'ACA hi ha formulat les següents conclusions, amb un seguit de requeriments ambientals significatius de la major importància per a l'ISA a redactar (n'hi subratllem diversos aspectes cabdals):

“Referent a la proposta presentada, s'han de fer diferents consideracions. Des del punt de vista del sanejament s'ha de tenir en compte que el projecte afecta a l'actual col·lector que recull les aigües del nucli de Les Cases fins la depuradora i que discorre paral·lel al mar. Seria convenient que l'ens gestor d'aquesta infraestructura (Consell Comarcal del Montsià) informés sobre aquestes afeccions i sobre si la depuradora tindrà capacitat per depurar el nou volum d'aigües residuals generat pel port.”

Respecte a l'abastament, no s'especifica el nou volum demandat, en cas que fos necessari s'haurà de demanar la corresponent modificació de la concessió.

En quan al domini públic hidràulic, totes les alternatives afecten a la desembocadura del barranc de Les Cases o de Sant Jaume en major o menor grau. L'alternativa elegida afecta a la desembocadura actual i al tram final de la canalització, el qual es troba endagat en part amb un calaix rectangular de dimensions aproximades 4x3 m i que desemboca a nivell del mar al costat del port actual. La solució que es presenta de perllongar l'actual endagament amb un colze a 90° fins el moll d'abric presenta un seguit de condicionants i problemes que no han estat estudiats en aquest document previ i que podrien comportar que la solució escollida, en el que respecta al barranc, s'hagués de modificar substancialment i com a conseqüència tot el projecte del port.

Primerament l'orientació de la nova bocana comportarà el perill de colmatació per sediments marins, segonament, no s'ha estudiat la cota de desguàs de la bocana ni el comportament hidràulic de la nova conducció, amb la qual cosa no es pot assegurar un correcte desguàs de les aigües. Per últim, l'arrossegament de sòlids per part de l barranc pot comportar problemes dins la mateixa conducció actual.

Per altre costat, en el projecte no es fa menció a una altra llera endagada situada junt a la zona de Roca Tallada, que coincidiria amb l'inici del moll d'abric, i per a la qual també s'haurà de donar la solució adequada.

En definitiva, d'acord amb la documentació presentada, s'haurà d'estudiar més exhaustivament la solució que es proposa respecte els barrancs afectats tot recordant que aquesta solució pot condicionar el posterior disseny del port i adoptar la que millor s'escaigui per a un correcte desguàs de les aigües.

En referència a les obres de pas (ponts, viaductes, obres de drenatge menors, obres de fàbrica en camins rurals, i les seves modificacions, guals, etc.) i encreuaments de conduccions o serveis sota lleres, caldrà aplicar el document tècnic redactat per l'ACA “Guia tècnica. Recomanacions tècniques per al disseny d'infraestructures que interfereixen amb l'espai fluvial”. Els càlculs hidrològics i hidràulics es determinaran seguint el document

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge
Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre

tècnica "Guia tècnica. Recomanacions tècniques per als estudis d'inundabilitat d'àmbit local", *aprovat per l'ACA.*"

▪ Qualitat de l'ambient atmosfèric:

L'ISA haurà d'incorporar una anàlisi de la qualitat de l'aire en l'àmbit objecte del Pla Especial, tenint presents les informacions resultants dels mapes de vulnerabilitat i capacitat del territori (article 2.2 de la Llei 6/1996, de 18 de juny, de modificació de la Llei 22/1983, de 21 de novembre, de protecció de l'ambient atmosfèric).

Quant a la contaminació acústica, l'ISA haurà de detectar aquelles zones de sensibilitat acústica alta i aquelles zones sotmeses a règims especials, d'acord amb la Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica.

Quant a la contaminació lluminosa, l'ISA identificarà la zonificació del territori segons la protecció a la contaminació lluminosa, d'acord amb el Decret 82/2005, de 3 de maig, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 6/2001, de 31 de maig, d'ordenació ambiental de l'enllumenament per a la protecció del medi nocturn.

I pel que fa a la contaminació electromagnètica, l'ISA determinarà si les instal·lacions de radiocomunicacions i les instal·lacions de transport d'energia elèctrica tindran efectes ambientals rellevants sobre els éssers vius i el paisatge.

▪ Gestió dels materials i residus en la urbanització i l'edificació:

L'ISA haurà d'incloure una anàlisi específica de la problemàtica de gestió dels residus que s'originen en l'àmbit objecte del Pla Especial (art. 14.2 de la Llei 6/1993, de 15 de juliol, reguladora dels residus).

▪ Biodiversitat territorial, permeabilitat ecològica i patrimoni natural

– Llegim a l'informe ambiental preliminar (IAP), en ocupar-se de les comunitats biològiques a la zona d'actuació (pàg. 16), que *"al medi marí els elements biòtics són els que es generen de forma espontània als roquers dels ports, llises, llises, llobarro, pops, etc, i en quant a la vegetació no té presència de posidònia oceànica"*. Tot seguit, l'IAP es remet a l'inventari recollit pel Pla de Ports 2006-2015.

Però això no sembla ser del tot exacte. A partir de testimonis locals, l'OTAA disposa d'indicis ben fonamentats de la presència, en l'àmbit de l'ampliació que es proposa del port de les Cases per la seva banda nord, de poblacions de dàtils de mar (*Lithophaga lithophaga*). Es tracta del mol·lusc de la família *Mytilidæ* que viu als roquers costaners calcaris –de forma que les poblacions més denses de *L. lithophaga* es troben a la zona compresa entre el nivell del mar i 8 m de fondària–, justament els mateixos roquers calcaris (*"CBC: Calcàries beige, margues i margocalcàries grogues i localment, argiles vermelles"*) que l'IAP descriu entre els materials tipus existents a l'àmbit del Pla Especial en el seu apartat *f) Geologia i geomorfologia* (pàg. 15 de l'IAP).

Estan obligats a vetllar per la conservació dels hàbitats de l'espècie els Estats de l'àrea de distribució dels dàtils de mar que són parts en la Convenció de Berna (que inclou *L. lithophaga* en el seu *Annex II - Espècies de fauna estrictament protegides*) i, singularment, els qui han ratificat el *Protocol sobre les zones especialment protegides i la diversitat biològica a la Mediterrània* a la Convenció de Barcelona (que inclou els dàtils de mar en el seu *Annex II – Llista d'espècies en perill o amenaçades*). Entre aquests Estats figura, en ambdós casos, Espanya.

A més, els dàtils de mar gaudeixen de la protecció legal de la Directiva d'Hàbitats, que obliga els Estats membres de la Unió Europea a vetllar, a més, per la protecció dels hàbitats designant-hi les zones protegides. L'espècie *L. lithophaga* figura inclosa en l'apartat *a) Fauna*, de l'*Annex IV – Espècies animals i vegetals d'interès comunitari* que requereixen una protecció estricta del Reial Decret 1997/1995, pel qual s'estableixen mesures per a contribuir a garantir

la biodiversitat mitjançant la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres. L'art. 10 del RD 1997/1995 estableix que les "espècies animals i vegetals que, respectivament, figuren en els apartats a) i b) de l'annex IV d'aquest Reial Decret, gaudiran de les mesures de protecció establertes en els articles continguts en el Títol IV de la Llei 4/1989, de Conservació dels Espais Naturals i de la Flora i Fauna Silvestres, i en el Reial Decret 439/1990, de 30 de març, pel qual es regula el Catàleg Nacional d'Espècies Amenaçades".

L'hàbitat del dàtil de mar és malmès per la construcció d'infraestructures litorals, com ara els ports esportius, en la mesura en què causen greus impactes envers el medi marí per destrucció de roquers, vessaments d'aigües residuals i residus sòlids, etc. Aquestes circumstàncies afecten en gran mesura la regeneració natural de *L. lithophaga* perquè les seves larves són molt sensibles als detergents, contaminants (com ara els hidrocarburs aromàtics policíclics) i d'altres agents xenobiòtics. Això s'afegeix a la modificació de la fesomia del litoral i als abocaments de materials que hi provoquen persistents fenòmens d'enterboliment amb les conseqüents minves en el zooplàncton i fitoplàncton marins de què es nodreix *L. lithophaga*. També cal tenir present que, a les contrades on els mariscadors han explotat els dàtils de mar –com és el cas de la costa d'Alcanar–, la majoria dels hàbitats estan fragmentats i, quan es destrueixen, no es poden recuperar; i, finalment, que el lent creixement dels dàtils de mar és una circumstància força negativa per a la regeneració natural de l'espècie.

Vist tot això, i atès que el Pla Especial proposa la desaparició d'una àmplia zona de roquer a la banda nord del port actual, s'haurà d'elaborar un inventari de possibles espècies que estiguin protegides per legislació sectorial específica o bé per preservar-ne aquelles que representin un interès manifest i s'hagin de conservar, entre les quals haurà de prestar una atenció molt especial als esmentats dàtils de mar (*Lithophaga lithophaga*) i el seu hàbitat. Cada element a protegir o preservar haurà de comptar amb una fitxa descriptiva on s'incloguin les característiques actuals i les accions i mesures proposades que hi siguin pertinents.

- A la pàgina 17 de l'IAP es diu que en el tram de la costa en què se situa el port de les Cases d'Alcanar està "classificat amb un moll de protecció 3, és a dir 'trams sense un interès mediambiental destacat' (el de menor protecció)", i "per tant es pot desenvolupar el port sense cap tipus d'afectació" (pàg. 18).

Però una afirmació tan categòrica no respon del tot a la realitat: així, a l'IAP no s'hi ha tingut en compte que l'àmbit de l'alternativa adoptada s'acosta a poc més de 600 metres de la serra costanera denominada de la Punta, ran de la qual discorren la carretera N-340 i la via de servei de sortida del nucli de les Cases d'Alcanar, que amb l'ampliació del port experimentaran un notable augment de trànsit de vehicles.

L'esmentada serra de la Punta es troba inclosa dins de l'espai *Serra de Montsià* de la Xarxa Natura 2000, amb la referència següent:

"Codi: ES5140005
Nom de l'espai: Serra de Montsià
LIC: S
És Zona d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA)?: S
Tipologia: Espais de muntanya litoral
Àmbit: terrestre
FLAG2: 2
DESCRIPCIO: Zones Xarxa Natura 2000"

Com s'hi pot apreciar, aquest espai de muntanya litoral, que abasta fins trobar-se a 600 m i escaig de l'àmbit del Pla Especial, constitueix un Lloc d'Interès Comunitari (LIC) i Zona d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA).

D'acord amb l'apartat 3 de l'article 6 de la Directiva europea sobre hàbitats (92/43/CEE) que té un paper fonamental en la gestió dels espais que conformen la xarxa Natura 2000, "qualsevol

pla o projecte que, sense tenir relació directa amb la gestió del lloc o sense ser-hi necessari, pugui afectar de forma apreciable els llocs esmentats, sia individualment o en combinació amb d'altres plans i projectes, es sotmetrà a una adequada avaluació de les seves repercussions en el lloc, tenint en compte els objectius de conservació de l'esmentat lloc”.

Segons la guia per a la interpretació de l'aquest article 6 de la Directiva¹, “la probabilitat d'efecte apreciable pot referir-se no sols a plans o projectes situats dins d'un espai protegit, sinó també a plans o projectes fora d'un lloc. Per exemple, una zona humida pot veure's afectada per un projecte de drenatge realitzat a certa distància dels límits de la zona humida. Per aquesta raó, és important que els Estats membres permetin, tant en la seva legislació com en la seva pràctica, aplicar les mesures de l'apartat 3 de l'article 6 a les pressions que exerceix una activitat externa a un espai de Natura 2000 però que pot afectar-lo de forma apreciable”.

D'una altra banda, segons la mateixa guia, “les mesures establertes en els apartats 3 i 4 s'activen no quan hi ha certesa sinó probabilitat d'efectes apreciables. Segons el principi de cautela, per tant, no pot admetre's, com a justificació per no haver-hi realitzat una avaluació, l'argument que no hi ha seguretat que hi hagi efectes apreciables”.

Pel que fa a aquests efectes apreciables, la guia considera que convé remetre's a la Directiva 85/337/CEE (modificada per la Directiva 97/11/CE), les quals resulten alhora útils per a determinar un seguit de factors que poden contribuir a la probabilitat d'efecte apreciable. Singularment, la primera d'elles fa referència als factors de naturalesa, dimensió i localització del projecte. En canvi la Directiva 97/11/CE, que la modifica, presenta en el seu annex III una relació més pormenoritzada de factors, com ara:

- El tamany del projecte,
- La generació de residus, contaminació i d'altres inconvenients,
- El risc d'accidents,
- L'ús existent del sòl,
- La relativa abundància, qualitat i capacitat de regeneració dels recursos naturals de l'àrea,
- La capacitat de càrrega del medi natural, amb especial atenció als espais naturals i les àrees classificades o protegides d'acord amb les Directives 79/409/CEE i 92/43/CEE,
- L'extensió, magnitud i complexitat de l'impacte potencial,
- La probabilitat, durada, freqüència i reversibilitat del mateix impacte potencial.

Tots aquests factors, doncs, són els que l'ISA definitiu haurà d'estudiar, incorporant una anàlisi específica de la incidència de l'execució del Pla Especial l'espai exterior de muntanya litoral Serra de Montsià inclòs dins de la xarxa Natura 2000, el qual abasta fins trobar-se a 600 m i escaig de l'àmbit del Pla Especial, i constitueix un Lloc d'Interès Comunitari (LIC) i Zona d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA).

- També cal tenir en compte que, en respondre a la consulta que se li ha efectuat sobre l'abast i grau d'especificació del futur informe de sostenibilitat ambiental (ISA) del Pla Especial del Port de les Cases d'Alcanar, l'Àrea del Medi Natural d'aquests Serveis Territorials ha conclòs sobre la necessitat d'informació sobre els temes següents:

- a) *Delimitació dels camins ramaders en el municipi i descripció de les seves principals característiques.*
- b) *Les Forests Públiques existents en el municipi.*
- c) *Classificació dels terrenys forestals com a sòl no urbanitzable.*
- d) *L'existència o no al municipi de:*

¹ Aquest document guia per a la seva interpretació, que se segueix aquí, ha estat elaborat pels serveis de la Direcció General de Medi Ambient de la Comissió Europea, sota el títol *GESTIÓ D'ESPAYS NATURA 2000 – Disposicions de l'article 6 de la Directiva 92/43/CEE sobre hàbitats*.

- a. Xarxa Natura 2000
- b. PEIN
- c. Zones humides
- d. Àrea d'Interès Faunístic
- e. Arbres Monumentals
- f. Espais d'Interès Geològic
- g. Hàbitats
- h. Hàbitats d'Interès Comunitari
- e) Cartografia a escala mínima 1:25.000

Així mateix l'ISA haurà de considerar, a més de les unitats ambientals, la connectivitat ecològica i el patrimoni geològic i paleontològic.

▪ Qualitat del paisatge

La façana marítima del nucli de les Cases d'Alcanar atresora encara alguna de les escasses mostres que resten al nostre litoral dels pobles genuïnament mariners, amb un paisatge urbà d'una qualitat tan excepcional que li valgué ser mostrat com a tal en el cinema².

Igualment s'esdevé amb el front marítim dels seus voltants, font d'inspiració d'artistes com el pintor tortosí Narcís Galià i objecte de l'admiració de diversos lletraferits entre els quals destaca l'insigne novel·lista ebrenc Sebastià Juan Arbó. Al setembre del 1965 l'autor de *Terres de l'Ebre* recordava en una col·laboració periodística el fet que en un article anterior ell mateix hagués ponderat, justament, la bellesa paisatgística del tram costaner que constitueix l'àmbit del Pla Especial que ara ens ocupa: «*de la belleza de este trozo de costa, de este 'Carasol', como le llaman, que va desde San Carlos hasta las Casas de Alcanar, a la sombra del Montsiá, y puede decirse hasta Vinaroz; dije de este rincón que es uno de los más bellos de nuestra costa y hablé de las grandes posibilidades que ofrecía de cara al turismo. Hablé de este ancho anfiteatro como de un lugar incomparable; de la vista sobre el mar y la inmensa y hermosísima bahía [...]»³.*

L'article 20. 2 de les Normes Urbanístiques del Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner (PDUSC1)⁴, en relació amb les condicions per al règim d'ús del sòl urbà i del sòl urbanitzable delimitat amb pla parcial vigent que abasta, hi estableix que les edificacions admissibles, destinades a qualsevol ús, s'han d'ajustar a una tipologia adequada al paisatge natural i urbà on s'insereixin. Aquest ajust haurà de justificar-se a través de l'oportú estudi paisatgístic el qual haurà de ser informat per l'òrgan competent en matèria de paisatge.

Per tant, l'ISA del Pla Especial del port de les Cases d'Alcanar haurà d'incorporar expressament un estudi d'impacte paisatgístic amb el contingut establert en l'article 21 del Decret 343/2006, de 19 de setembre, pel qual es desenvolupa la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge, i es regulen els estudis i informes d'impacte i integració paisatgística. Es considera que caldrà fer-hi especial èmfasi en la proposta d'ordenació de la nova zona d'equipament i zona comercial –per tal d'establir-hi pautes d'obligat compliment en el projecte d'urbanització– i en el disseny de l'obra civil projectada: morfologia del nou dic interior i del dic de recer.

² El 1971 el director de cinema Vicente Lluch va triar les típiques cases marineres de la façana marítima de les Cases d'Alcanar per rodar-hi diversos exteriors de la pel·lícula *Laia*, basada en l'obra homònima de Salvador Espriu.

³ JUAN ARBÓ, S.: "Cemento". *La Vanguardia Española*. Barcelona, 4.09.1965.

⁴ Aprovat definitivament, mitjançant resolució de data 25 de maig de 2005, pel conseller de Política Territorial i Obres Públiques.

▪ Patrimoni cultural

Per tal de respondre a la consulta que l'OTAA li havia efectuar sobre l'avanç d'aquest Pla Especial, el 30.07.07 els Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació van trametre la documentació a l'Àrea de Coneixement i Recerca de la Direcció General del Patrimoni Cultural per tal que hi emetés l'informe pertinent. Arran d'això, el amb data 13.08.07 l'Àrea de Coneixement demana al director del Museu d'Arqueologia de Catalunya que els arqueòlegs del Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya en facin una valoració en el marc de les seves competències.

Sense per això deixar de fer arribar a aquesta OTAA les consideracions i conclusions de l'esmentada Àrea de Coneixement i Recerca quant a l'abast i grau d'especificació que haurà de tenir l'ISA del Pla Especial en matèria de patrimoni històric i arqueològic, les quals són textualment les següents:

"CONSIDERACIONS

A fi que el Pla Especial de referència contempli correctament el patrimoni històric i arqueològic, ha d'abastar els següents nivells d'estudi:

Fases prèvies

S'ha de realitzar un recull documental previ⁵ que inclogui:

- *Relació de tots els elements arqueològics i arquitectònics documentats a la zona del projecte, mitjançant consulta dels Inventaris del Patrimoni a la seu de la Direcció General del Patrimoni Cultural. En aquest cas, cal tenir present els elements arqueològics subaquàtics.*
- *Recerca documental a nivell d'Ajuntaments, arxius, museus, universitats o altres centres de documentació que permeti ampliar la informació i que aportin dades que permetin delimitar la zona afectada quant a jaciments i elements arquitectònics d'interès històric-artístic.*

També s'ha de fer un treball de camp consistent en:

- *Realització d'una prospecció arqueològica subaquàtica de l'àrea afectada pel projecte amb l'objectiu de contrastar la documentació recollida prèviament i documentar la possible existència de jaciments no inventariats.*
- *Per a la realització d'aquesta intervenció s'estarà al que disposa la Llei 9 /1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català i el Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.*
- *En el cas que un jaciment resulti presumiblement afectat pel projecte i les dades documentades no permetin documentar-lo amb precisió, s'hauran de realitzar les intervencions arqueològiques pertinents per tal de solucionar les mancances existents en la informació.*

Valoració del potencial impacte sobre el patrimoni cultural

⁵ El subratllat és de l'Oficina Territorial d'Avaluació Ambiental.

S'haurà de fer en funció dels resultats obtinguts en les intervencions arqueològiques i s'ha de valorar en funció de la posició dels diferents elements patrimonials i la de l'obra projectada.

L'afectació pot ser directa o indirecta, tenint en compte el valor intrínsec de l'element afectat i la singularitat tipològica i cultural de l'element documentat en el seu medi físic.

El Pla ha d'incloure la proposta de mesures preventives i/o correctores i tenir en compte si amb l'aplicació d'aquestes s'obté un grau d'atenuació òptim de l'impacte que permeti la bona conservació de l'esmentat element patrimonial.

CONCLUSIONS

Un cop analitzada la memòria del present Pla Especial, observem que no s'ha contemplat de manera satisfactòria el tractament al patrimoni cultural. Hi manquen la major part dels punts descrits anteriorment, els quals són imprescindibles per tal de dur a terme un estudi del patrimoni cultural adient.

*Segons la Memòria presentada, l'únic capítol on es fa referència al Patrimoni Cultural és a l'apartat **j) El patrimoni històric i artístic**, i s'afirma que: ni a la zona d'actuació, ni al seu entorn immediat existeix cap element d'interès arqueològic o històric ni artístic.*

En primer lloc, aquesta dada no és certa, ja que segons l'Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya existeixen 11 jaciments arqueològics subaquàtics, 4 dels quals es localitzen a les Cases d'Alcanar.

Tenint en compte que aquests jaciments poden quedar afectats per les obres, és imprescindible portar a terme un seguit d'actuacions.

Per tal de portar a terme les intervencions arqueològiques subaquàtiques adients, us informem que s'ha demanat informe als tècnics del Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya per tal que informin sobre la tipologia de jaciments documentats, així com la descripció del protocol a seguir en aquest tipus de projectes, el qual serà tramès el més aviat possible a l'Àrea de Coneixement i Recerca.

Per tot això i en relació a la seva petició de l'informe de sostenibilitat ambiental, segons estableix la Llei 9/2006, de 28 d'abril, sobre avaluació dels efectes de determinats plans i programes en el medi ambient, us informem que el present Pla Especial no contempla de manera satisfactòria el tractament al Patrimoni Cultural, i que aquest haurà d'incloure les directrius descrites en aquest informe, així com el protocol que es descriu en l'informe del Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya.

2n. La descripció dels objectius i les altres mesures de protecció ambiental previstes pel Pla de Ports de Catalunya o per altres plans o programes aplicables.

Tot seguit es farà referència a les mancances que s'han observat en l'ISA preliminar quant a la identificació de les obligacions ambientals del Pla Especial en tots els àmbits assenyalats a l'apartat anterior, especialment les contingudes en el planejament de rang superior (plans directores urbanístics, planejament territorial, planejament sectorial).

Les relacions amb altres plans o programes han de permetre saber el lloc que ocupa aquest Pla Especial en el procés de presa de decisions o la seva contribució a la modificació de les condicions ambientals del seu àmbit, de la zona del voltant i de la resta del municipi.

Caldrà, especialment, que l'avaluació que es faci a l'ISA reculli la justificació de les seves determinacions en relació al planejament de rang superior i a les mesures ambientals exigides per aquest:

- Justificar degudament que el Pla Especial compleix allò establert en el Pla Territorial Parcial de les Terres de l'Ebre aprovat definitivament el 15 de maig de 2001 (en endavant PTPTE) pel que fa a la localització del sistema portuari i, assenyaladament, en els arts. 4, 27, 103.3 de la seva Normativa. Especialment aquest últim, segons el qual "el sistema portuari és el que resulta de l'actual estructura portuària, de les seves zones d'adscripció a la comunitat autònoma i els seus plans especials d'ordenació, sense perjudici de les modificacions que s'introdueixin mitjançant el planejament sectorial o el planejament estratègic del front portuari dels Alfacs".
- Justificar degudament que el Pla Especial compleix amb tots els objectius i les conclusions extretes de l'avaluació ambiental del Pla de Ports de Catalunya, aprovat el 20 de febrer del 2007. Singularment, del document que hi porta per títol *Memòria ambiental*: d'acord amb el seu apartat 6.4.1, "la memòria ambiental conté les determinacions de l'oficina d'avaluació ambiental que han d'incorporar-se al Pla" (de Ports), de manera que "l'objectiu d'aquest apartat és fer una exposició d'aquestes determinacions de l'esmentada oficina, que són també de caire normatiu".
- Justificar degudament que el Pla Especial compleix les determinacions de les Normes Urbanístiques del Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner (aprovat definitivament mitjançant resolució de data 25 de maig de 2005 pel conseller de Política Territorial i Obres Públiques –DOCG núm. 4407, de 16-06-2005).
- Justificar degudament que el Pla Especial compleix les determinacions del text refós del Pla General d'Ordenació Urbana d'Alcanar, aprovat el 6 d'abril de 2005 (i publicat, mitjançant edicte de data 5 de maig, en DOGC núm. 4389, de 23 de maig de 2005).

En aquest sentit, caldrà que l'ISA justifiqui també, assenyaladament, que amb el Pla Especial no es vulneren les prohibicions establertes a l'article 9.3 del Decret Legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, segons el qual "el planejament urbanístic ha de preservar els valors paisatgístics d'interès especial, el sòl d'alt valor agrícola, el patrimoni cultural i la identitat dels municipis, i ha d'incorporar les prescripcions adequades perquè les construccions i les instal·lacions s'adaptin a l'ambient on estiguin situades o bé on s'hagin de construir i no comportin un demèrit per als edificis o les restes de caràcter històric, artístic, tradicional o arqueològic existents a l'entorn".

3r. La definició dels objectius i criteris ambientals adoptats en la redacció de Pla Especial, d'acord amb els requeriments ambientals assenyalats en els apartats anteriors i amb els principis i directrius establerts als articles 3 i 9 de la Llei d'urbanisme, els quals han de referir-se, entre d'altres aspectes, a la qualitat de l'ambient atmosfèric, la contaminació acústica i lluminosa i el tractament, si s'escau, dels sòls contaminats.

El Pla Especial adoptarà els objectius ambientals establerts a la pàgina 19 de l'avanç de pla, amb les següents modificacions: a) Aquests objectius ambientals es formularan en relació als aspectes que cal considerar segons la legislació; b) S'afegiran diversos objectius que no s'hi ha contemplat, els quals aquesta OTAA, després de les consultes efectuades a les administracions afectades, considera prioritaris per raó de la situació ambiental de partida.

D'aquesta manera, els **objectius ambientals a considerar** seran els següents:

Aspectes que cal considerar segons la legislació	Aspectes ambientals rellevants del territori ⁶	Objectius ambientals
Sostenibilitat global del model d'ordenació perseguit pel Pla Especial	Consum de nou sòl (ampliació del port) i ocupació de molt d'espai en horitzontal de mar.	A-1. Optimitzar l'espai disponible a l'hora de crear nous amarratges i potenciar instal·lacions amb menys impacte social, econòmic i ambiental (marines seques, rampes públiques d'accés per a embarcacions emmagatzemades en garatges, amarradors en palanques durant l'estiu, etc.), i cercar altres alternatives per a evitar el malbaratament d'espai horitzontal de mar.
	Problemes de renovació de l'aigua del mar tancada dins del port i empitjorament de la seva qualitat, el qual s'exporta a zones perifèriques.	
	Impactes potencials del canvi climàtic: canvis en la freqüència i/o intensitat de les tempestes, i possible ascens del nivell mitjà del mar.	A-2. Limitar, a l'entorn del Delta de l'Ebre (una de les zones amb més risc d'inundabilitat marina) les infraestructures que puguin alterar una correcta acumulació i circulació dels sediments. Incrementar els nivells de càlcul per a les estructures de protecció costanera.
	Generació d'un gran flux de mobilitat i de necessitats de nous accessos i zones d'aparcament	A-3. Preveure mesures i actuacions per a afavorir l'accessibilitat, valorant qui i com ha de finançar-les.
	Forta modificació de la façana marítima del nucli de les Cases.	A-4. Integrar el port al nucli urbà de les Cases, amb la creació de marines seques, si hi són viables, i d'altres espais de connexió.
	Alteració de la dinàmica litoral i els fluxos de sediment, amb afecció a les platges immediates.	A-5. Preveure, a la instal·lació portuària, sistemes per garantir el pas natural de la sorra (<i>by pass</i>). A-6. Preveure que els concessionaris tinguin l'obligació de fer el drenatge de sorra necessari per a la regeneració periòdica de les platges afectades per les infraestructures del port, i acords perquè els gestors privats participin en el costos de la regeneració.
Cicle de l'aigua (prevenció dels riscos hidrològics, sanejament i millora de les aigües que s'aboquen, preservació i protecció dels sistemes aquàtics, ús racional de l'aigua)	Important afecció a la desembocadura del barranc de les Cases (amb els consegüents riscos hidrològics) i a un altre barranc situat al nord d'aquest.	B-1. Garantir la seguretat i el benestar de persones i béns evitant els possibles riscos hidrològics (i impeding les implantacions incompatibles amb la situació de risc).
	Generació d'un nou volum d'aigües residuals.	B-2. Exigir sistemes de depuració autònoms, autoritzats per l'ACA, quan no sigui possible la connexió a la xarxa general.
Ambient atmosfèric (contaminació per substàncies, especialment aquelles vinculades amb el canvi climàtic; contaminació acústica, lluminosa, electromagnètica, etc.)	Increment del trànsit motoritzat (per causa de la nova zona comercial i l'ampliació del port).	C-1. Optimitzar l'eficiència energètica de l'ordenació garantint la reducció de la seva contribució al canvi climàtic.
	Augment de la contaminació acústica i, en major mesura encara, de la lumínica.	C-2. Prevenir i corregir les immissions i les fonts contaminants.
		C-3. Minimitzar la contaminació acústica. Limitar la generació de necessitats d'enllumenat exterior (públic i privat) i evitar-ne els fluxos d'hemisferi superior, la intrusió lluminosa i l'impacte negatiu sobre els organismes vius.
Gestió dels materials i residus	Increment en la generació de residus: aigües de sentina, hidrocarburs residuals, residus domèstics dels vaixells i tòxics de l'activitat portuària (olis, bateries, etc.)	D-1. Preveure espais suficients i adequats per emplaçar-hi instal·lacions per a la recollida selectiva dels residus i, en general, les operacions de correcta gestió.
		D-2. Construir-hi instal·lacions de recollida i tractament d'aigües grises i de separació d'hidrocarburs, i controlar la contaminació dels sediments.

⁶ Fa referència a aquells aspectes ambientals identificats en la diagnosi ambiental i que resulten de rellevància en el territori en qüestió.

Aspectes que cal considerar segons la legislació	Aspectes ambientals rellevants del territori ⁶	Objectius ambientals
Biodiversitat territorial, permeabilitat ecològica i patrimoni natural en general	Flora, fauna i possibles hàbitats existents, tant dins de l'àmbit (<i>L. lithophaga</i> , espècie protegida per la Directiva d'Hàbitats), com als espais i zones naturals limítrofs (espai de muntanya litoral <i>Serra de Montsià</i> , de la xarxa Natura 2000, LIC i ZEPA).	E-1. Garantir la conservació adequada dels indrets on es localitzen hàbitats d'espècies amenaçades de les quals es disposi d'informació. E-2. Conservar la biodiversitat i el patrimoni natural, i mantenir la connectivitat ecològica del territori. E-3. Establir les mesures adequades per a preservar els espais naturals, potenciant-hi les actuacions de custòdia.
Sostenibilitat i ecoeficiència en la urbanització i l'edificació	Increment de les emissions de combustió energètica derivades de les noves edificacions.	F-1. Preveure mesures d'eficiència energètica en els edificis i instal·lacions, fomentant-hi l'ús d'energies netes i la reducció de l'ús de les no renovables.
Qualitat del paisatge (ús sostenible d'aquest recurs)	Efectes negatius en la panoràmica de la zona, en crear un obstacle visual davant la façana marítima del nucli urbà (habitatges mariners tradicionals) i del front litoral (roquer i cales de codolar) d'elevat interès paisatgístic.	G-1. Establir-hi determinacions per minimitzar l'impacte paisatgístic del Pla Especial (limitant les altures de les construccions, plantejant-les de forma perpendicular a la costa per limitar-ne l'impacte visual, etc.), de manera que les edificacions s'integrin a l'entorn i s'ajustin tant com es pugui a la tipologia del paisatge urbà i natural on s'insereixin.
Patrimoni cultural	Existència de diversos jaciments arqueològics subaquàtics.	H-1. Establir-hi les mesures preventives i/o correctores adients que atenuïn de manera òptima l'impacte de l'actuació sobre els elements del patrimoni cultural, i en permetin la bona conservació.

L'ISA definitiu haurà de referir-se a:

- a) La congruència dels objectius i criteris ambientals amb els contemplats en el planejament de rang superior. En aquest sentit, serà d'importància cabdal que a l'ISA es justifiquin adequadament tots aquells aspectes presentats a la proposta que entrin en contradicció o s'allunyin dels previstos.
- b) La seva **ponderació jeràrquica en funció del seu grau d'importància relativa**. En no haver-se formulat a l'IAP, l'OTAA considera que ha de ser aquesta, **per ordre decreixent d'importància dels objectius ambientals**: B-1, G-1, B-2, A-3, A-1, E-1, E-3, A-2, H-1, A-4, A-6, A-5, D-1, C-3, D-2, E-2, C-1, C-2, F-1.

D'una altra banda, no s'observa que en l'IAP s'hi hagin inclòs indicadors adients per a l'avaluació dels objectius ambientals escollits. Per això se'n proposa, a títol exemplificatiu, la incorporació dels següents en el Pla Especial⁷:

- Dinàmica litoral: superfície o longitud afectada per processos d'erosió-sedimentació i relació entre volum (m³) de sorra interceptada pel port i sorra dragada i transvasada a zones amb problemes d'erosió costanera.
- Qualitat perceptible de l'aigua: color, matèries flotants, concentració de greixos, olis i hidrocarburs.
- Topografia del fons marí: percentatge de superfície alterada.
- Naturalesa del fons marí: percentatge de variació del coeficient d'interès natural del fons marí (tipus de materials i éssers vius que componen el fons marí: roques, sorres, llims, bentos vegetal, bentos animal...) respecte a les condicions sense planejament.

⁷ Els indicadors de planejament són indicadors específics que tenen la virtut de comparar el perfil ambiental de l'àmbit de planejament i el seu entorn abans de l'actuació proposada, amb la situació posterior. Igualment, han de permetre valorar l'assoliment dels objectius ambientals establerts.

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge
Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre

- Nombre i tipus d'hàbitats presents en l'àmbit en què el Pla Especial proposi ampliar el port, i superfície total ocupada per cada tipus d'hàbitat (verificant si el pla comporta la desaparició de cap tipologia d'hàbitat natural o seminatural, o una disminució significativa de la seva presència).
- Evolució de la superfície d'hàbitats d'espècies amenaçades a Catalunya presents en l'àmbit d'ordenació.
- Grau d'adopció pel planejament de les mesures necessàries en matèria de gestió de residus (es tracta d'estimar fins a quin punt els criteris d'ordenació i de gestió proposat en aquest capítol o d'altres anàlogues han estat implementades en el Pla Especial).
- Inversió en millora del paisatge urbà i natural de les Cases d'Alcanar (pot resultar útil la comparació de la inversió existent i amb la derivada de la implementació del Pla Especial).
- Percentatge de superfície de la conca visual lliure d'impacte.
- Fixació i aplicació pel planejament d'objectius de qualitat paisatgística (es tracta de verificar si el Pla Especial ha incorporat, entre els seus objectius, els de qualitat paisatgística, d'acord amb els criteris derivats del Conveni Europeu del Paisatge).
- Grau de conservació de les estructures i edificacions tradicionals, dins de l'àmbit objecte del Pla Especial.

A l'ISA definitiu s'haurà de proposar de forma expressa, així mateix, la periodicitat per a l'obtenció i/o elaboració i anàlisi dels indicadors triats.

Els **criteris ambientals a prendre-hi en consideració**, a més dels plantejats en l'apartat 4.1.3 de l'avanç del Pla Especial urbanístic del Port de les Cases d'Alcanar (pàgs. 18-19), aquesta OTAA considera que han de ser els següents:

MODEL TERRITORIAL I OCUPACIÓ DEL SÒL:

- Optimitzar l'espai disponible a l'hora de crear nous amarratges, buscant altres alternatives per a evitar el malbaratament d'espai horitzontal de mar.
- Fomentar-hi instal·lacions amb menys impacte social, econòmic i ambiental (marines seques, rampes públiques d'accés per a embarcacions emmagatzemades en garatges, amarradors en palanques durant l'estiu, etc.).
- Limitar les infraestructures que puguin alterar una correcta acumulació i circulació dels sediments i preveure, a la instal·lació portuària, sistemes per garantir el pas natural de la sorra (*by pass*).
- Preveure mesures i actuacions per a afavorir l'accessibilitat, valorant la viabilitat de fórmules de participació dels promotors o gestors privats en els costos derivats de la nova mobilitat generada (nova viabilitat, accessos, aparcaments, etc.).
- Integrar el port al nucli urbà de les Cases, amb la creació de marines seques, si hi són viables, i d'altres espais de connexió.
- Preveure l'obligació, per als gestors privats, de fer el drenatge de sorra necessari per a la regeneració periòdica de les platges afectades per les infraestructures del port, i valorar la previsió d'acords perquè els gestors privats participin en el costos de la regeneració de les platges afectades.
- Incorporar el corresponent pla de mobilitat sostenible en el disseny de l'àmbit, i establir a les determinacions del Pla Especial l'obligació de dur a terme estudis d'avaluació de la mobilitat generada per a totes aquelles noves implantacions d'activitats generadores de mobilitat.
- Possibilitar l'accés més permeable possible a algunes zones del port i/o en alguns horaris, preveient-hi mesures de seguretat diferents de les barreres.

CICLE DE L'AIGUA:

- Evitar els possibles riscos hidrològics i impedir les implantacions incompatibles amb la situació de risc, per tal de garantir la seguretat i el benestar de persones i béns.
- Preveure, pel que fa al sanejament, sistemes de depuració autònoms autoritzats per l'ACA quan no sigui possible la connexió a la xarxa general.

- Adoptar els criteris que l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) ha precisat en l'apartat de *Conclusions* de l'escrit amb què respon a la consulta sobre l'avanç del Pla Especial (transcrits més amunt en l'apartat 6.a.1r d'aquest Document de Referència:

“Referent a la proposta presentada, s’han de fer diferents consideracions. Des del punt de vista del sanejament s’ha de tenir en compte que el projecte afecta a l’actual col·lector que recull les aigües del nucli de Les Cases fins la depuradora i que discorre paral·lel al mar. Seria convenient que l’ens gestor d’aquesta infraestructura (Consell Comarcal del Montsià) informés sobre aquestes afeccions i sobre si la depuradora tindrà capacitat per depurar el nou volum d’aigües residuals generat pel port.

Respecte a l’abastament, no s’especifica el nou volum demandat, en cas que fos necessari s’haurà de demanar la corresponent modificació de la concessió.

En quan al domini públic hidràulic, totes les alternatives afecten a la desembocadura del barranc de Les Cases o de Sant Jaume en major o menor grau. L’alternativa elegida afecta a la desembocadura actual i al tram final de la canalització, el qual es troba endagat en part amb un calaix rectangular de dimensions aproximades 4x3 m i que desemboca a nivell del mar al costat del port actual. La solució que es presenta de perllongar l’actual endagament amb un colze a 90º fins el moll d’abric presenta un seguit de condicionants i problemes que no han estat estudiats en aquest document previ i que podrien comportar que la solució escollida, en el que respecta al barranc, s’hagués de modificar substancialment i com a conseqüència tot el projecte del port.

Primerament l’orientació de la nova bocana comportarà el perill de colmatació per sediments marins, segonament, no s’ha estudiat la cota de desguàs de la bocana ni el comportament hidràulic de la nova conducció, amb la qual cosa no es pot assegurar un correcte desguàs de les aigües. Per últim, l’arrossegament de sòlids per part de l barranc pot comportar problemes dins la mateixa conducció actual.

Per altre costat, en el projecte no es fa menció a una altra llera endagada situada junt a la zona de Roca Tallada, que coincidiria amb l’inici del moll d’abric, i per a la qual també s’haurà de donar la solució adequada.

En definitiva, d’acord amb la documentació presentada, s’haurà d’estudiar més exhaustivament la solució que es proposa respecte els barrancs afectats tot recordant que aquesta solució pot condicionar el posterior disseny del port i adoptar la que millor s’escaigui per a un correcte desguàs de les aigües.

En referència a les obres de pas (ponts, viaductes, obres de drenatge menors, obres de fàbrica en camins rurals, i les seves modificacions, guals, etc.) i encreuaments de conduccions o serveis sota lleres, caldrà aplicar el document tècnic redactat per l’ACA “Guia tècnica. Recomanacions tècniques per al disseny d’infraestructures que interfereixen amb l’espai fluvial”. Els càlculs hidrològics i hidràulics es determinaran seguint el document tècnic “Guia tècnica. Recomanacions tècniques per als estudis d’inundabilitat d’àmbit local”, aprovat per l’ACA.”

AMBIENT ATMOSFÈRIC:

- Optimitzar l’eficiència energètica de l’ordenació garantint la reducció de la seva contribució al canvi climàtic.
- Prevenir i corregir les immissions i les fonts contaminants.
- Minimitzar-hi la contaminació acústica, i justificar els usos previstos en funció de la informació continguda als Mapes de vulnerabilitat i capacitat del territori de Catalunya:

http://mediambient.gencat.net/cat/el_medi/atmosfera/mapes_de_capacitat/inici.jsp?ComponentID=24091&SourcePageID=23429#1

- Preveure mesures o directrius urbanístiques per reduir els impactes sonors detectats en l'àmbit del Pla Especial, basant-se en el mapa de capacitat acústica que, d'acord amb la Llei 16/2002, de protecció contra la contaminació acústica, els ajuntaments han d'elaborar⁸. El Departament de Medi Ambient i Habitatge disposa de propostes de mapes de capacitat acústica de totes les poblacions de Catalunya que es poden demanar, en format digital, al consell comarcal que correspongui o a la Direcció General de Qualitat Ambiental.
- Establir mesures per tal de reduir la contaminació lumínica, com la substitució de les làmpades de mercuri per les de vapor de sodi, ús d'apantallaments i reflectors en les lluminàries i instal·lació de rellotges astronòmics per a l'encesa i apagada de l'enllumenat exterior.

GESTIÓ DELS MATERIALS I RESIDUS

- Preveure espais suficients i adequats per emplaçar-hi instal·lacions per a la recollida selectiva dels residus domèstics dels vaixells i, en general, garantir-ne una correcta gestió.
- Garantir la recollida i tractament de les aigües de sentina i residuals procedents de les embarcacions, així com la correcta gestió dels hidrocarburs residuals de la depuració de les aigües de sentina.
- Preveure un espai tancat, anomenat "Punt Net", dotat amb les necessàries condicions de seguretat i d'emmagatzematge, per acumular-hi diversos contenidors per al dipòsit selectiu dels residus sòlids de l'activitat portuària (olis, bateries, etc.).
- Controlar la contaminació dels sediments.
- Incloure en les normes i ordenances del Pla Especial l'exigència als projectes d'establiments turístics, hotelers, de restauració, de lleure, etc. d'implantar la recollida selectiva de matèries susceptibles de valorització, sempre que aquesta gestió sigui conseqüent amb la del municipi i la comarca.

BIODIVERSITAT, CONNECTIVITAT I PATRIMONI NATURAL:

- Garantir la conservació adequada dels indrets on es localitzen hàbitats d'espècies amenaçades de les quals es disposi d'informació⁹.
- Conservar la biodiversitat i el patrimoni natural, i mantenir la connectivitat ecològica del territori.
- Establir les mesures adequades per a preservar els espais naturals (com ara l'espai de muntanya litoral proper *Serra de Montsià*, de la xarxa Natura 2000, LIC i ZEPA), potenciant-hi les actuacions de custòdia.
- D'una altra banda, quant a aquest tipus de criteris, l'Àrea del Medi Natural d'aquests Serveis Territorials ha conclòs que hi caldria:
  1. *Preservar les masses forestals mitjançant la seva classificació com a Sòl No Urbanitzable.*
  2. *Mantenir els espais protegits preservant-los d'agressions, així com els camins ramaders i les forests d'Utilitat Pública.*
  3. *Incorporar totes les prescripcions que estableix la normativa sectorial en la preservació dels espais naturals.*

⁸ El mapa de capacitat acústica estableix els nivells d'immissió a les zones urbanes, els nuclis de població i, si s'escau, a les zones del medi natural, mitjançant l'establiment de les zones de sensibilitat acústica que determinen els objectius de qualitat.

⁹ P. ex., en el supòsit de comprovar-se d'una manera efectiva l'existència de poblacions de *Lithophaga lithophaga* (dàtils de mar) en l'àmbit del Pla Especial, s'hi hauria de valorar la viabilitat d'accions preventives, correctores o compensatòries, en el seu cas.

SOSTENIBILITAT I ECOEFICIÈNCIA EN LA URBANITZACIÓ I L'EDIFICACIÓ:

- Preveure mesures d'eficiència energètica en els edificis i instal·lacions, fomentant-hi la reducció de l'ús de les no renovables.
- Implantar mesures com la instal·lació de cèl·lules crepusculars a les faroles.
- Establir mesures per a la introducció i foment de les energies renovables, instal·lant-hi una estació d'energia solar per a l'aigua calenta sanitària.

QUALITAT DEL PAISATGE:

- Considerar la fragilitat paisatgística com a factor limitant per a l'admissibilitat actuacions amb impacte significatiu en zones amb conques visuals amples, com és el cas del front marítim de les Cases d'Alcanar i el seu entorn litoral.
- Establir, a les ordenances del Pla Especial, les determinacions adients per donar-hi compliment a l'art. 20 Normes Urbanístiques del Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner (PDUSC1)¹⁰, de forma que les edificacions admissibles, destinades a qualsevol ús, s'ajustin a la tipologia del paisatge urbà i natural on s'insereixin¹¹.
- Preservar els valors paisatgístics d'interès especial, el patrimoni cultural i la identitat del nucli de les Cases i del municipi d'Alcanar, i incorporar a les ordenances del Pla Especial les determinacions adequades perquè les construccions i les instal·lacions que en derivin s'adaptin a l'ambient on estiguin situades o bé on s'hagin de construir i no comportin un demèrit per als edificis o les restes de caràcter històric, artístic, tradicional o arqueològic existents a l'entorn.
- Establir, a les ordenances del Pla Especial, les determinacions adients perquè el disseny de les edificacions i l'espalller minimitzi el seu impacte visual sobre el rere port fent-hi prevaldre, sempre que sigui possible, el concepte de permeabilitat visual, amb mesures com ara: que un percentatge de les plantes baixes hagi de ser transparent; que els tancaments del primer pis no puguin ser fixos, sinó mitjançant tendals; que qualsevol edifici nou hagi de disposar d'un estudi d'impacte paisatgístic, i d'altres semblants.
- Limitar-hi les alçades, llargades lineals i volumetries de les construccions, valorant la viabilitat de plantejar-les de forma perpendicular a la costa per limitar-ne l'impacte visual.
- Minimitzar l'impacte visual de les construccions més altes establint-hi l'obligació de cobertes retràctils o elevables.
- Preveure una ordenació específica per a dissenyar el front marítim de les Cases de manera unitària, a través de la normativa urbanística de les façanes, protegint-hi alhora diversos elements característics (topologies constructives de les façanes del tradicional habitatge mariner casenc, etc.).

PATRIMONI CULTURAL:

- Establir en el Pla Especial les mesures preventives i/o correctores adients que atenuïn de manera òptima l'impacte de l'actuació sobre els elements del patrimoni cultural, i en permetin la bona conservació.
- Integrar i desenvolupar en el Pla Especial la protecció efectiva dels béns objecte de legislacions sectorials, com és el cas del patrimoni arqueològic subaquàtic (només susceptible de ser estudiat en profunditat amb la metodologia arqueològica), d'acord amb les consideracions i conclusions formulades per l'Àrea de Coneixement i Recerca de la Direcció General del Patrimoni Cultural, transcrites més amunt.

¹⁰ Aprovat definitivament mitjançant resolució de data 25 de maig de 2005 pel conseller de Política Territorial i Obres Públiques.

¹¹ Aquest ajust haurà de justificar-se a través de l'estudi d'impacte paisatgístic a què ja s'ha fet referència més amunt, el qual haurà de ser informat per l'òrgan competent en matèria de paisatge.

4t. L'especificació de si els projectes que en derivin s'han de sotmetre, per les característiques de l'actuació, al procediment d'avaluació d'impacte ambiental segons la legislació sectorial aplicable.

L'article 15.1 de la Llei estatal 8/2007, de 28 de maig, de sòl, estableix que els instruments d'ordenació territorial i urbanística estan sotmesos a l'avaluació ambiental de plans o estratègica, "sens perjudici de l'avaluació d'impacte ambiental dels projectes que es requereixin per a la seva execució, en el seu cas".

Quant a aquesta necessitat d'avaluació d'impacte ambiental, l'apartat 4.1.4 *PROCEDIMENT D'AVALUACIÓ D'IMPACTE AMBIENTAL* de l'informe ambiental preliminar del Pla Especial (pàg. 22) diu el següent: "De la revisió de la legislació vigent se'n desprèn que les obres previstes en el projecte, o projectes constructius, que desenvoluparan posteriorment les previsions del Pla Especial objecte d'aquest estudi, s'hauran de sotmetre al procediment reglat d'avaluació d'impacte ambiental [...]".

Efectivament, d'acord amb l'article 1.2 del Reial Decret Legislatiu 1302/1986, de 28 de juny, d'avaluació d'impacte ambiental, els projectes, públics i privats consistents en la realització de les obres, instal·lacions o de qualsevol altra activitat compresa en l'annex I del mateix RDL hauran de sotmetre's a una avaluació d'impacte ambiental en la forma que s'hi preveu. Dins del *Grup 6. Projectes d'infraestructures* d'aqueix annex I hi figura un apartat denominat *d. Ports comercials, pesquers o esportius*.

A tal efecte, així mateix, caldrà tenir en compte allò previst a la disposició addicional 3^a de la Llei 9/2006, de 28 d'abril, segons la qual l'avaluació ambiental que s'hagi fet a un pla¹² es tindrà en compte en l'avaluació d'impacte ambiental dels projectes que el desenvolupin.

b) Descripció i justificació ambiental de l'ordenació proposada

1r. Descripció de les característiques de les alternatives considerades i justificació de l'alternativa adoptada.

A l'informe ambiental preliminar (IAP, pàgs. 3-5) de l'avanç de pla presentat s'hi consideren cinc alternatives bàsiques:

- (0) No actuar sobre la configuració actual del port.
- (I) Crear un nou dic a llevant de l'actual, girant cap al sud-oest per fora de l'actual dic d'abric per crear una bocana orientada al sud-oest. S'hi diferencien 3 solucions que depenen, cadascuna d'elles, de la posició del nou dic de llevant en relació a l'actual. Quant a la distribució de la superfície guanyada s'hi distingeixen, en total, 4 alternatives d'ordenació.
- (II) Realitzar la segona alineació del nou dic d'abric més llarga, per portar la bocana més cap al sud-oest, fora de l'alineació del dic de ponent.
- (III) Realitzar un dic exempt d'uns 250 m de llargada, cosa que permetria una doble bocana.
- (IV) Segueix essencialment els criteris descrits a l'alternativa bàsica I, però ubicant el dic de llevant molt més al nord, amb el que el guany de superfície aprofitada, tant de terra com d'aigua, és molt més elevat.

A la seva anàlisi comparativa de les alternatives, sintetitzat en l'apartat *Resum* (pàgs. 5-6), l'IAP s'hi ha limitat a considerar-ne, gairebé exclusivament, la respectiva valoració econòmica (costos per m² de "superfície guanyada"), acompanyada de les superfícies d'aigua, terra i dels amarraments creats en cada cas (dada aquesta que fins i tot assenyala com a força representativa).

¹² En el nostre cas, del Pla Especial.

Més avall, en el seu apartat 4.2. *ANÀLISI AMBIENTAL DE LES ALTERNATIVES PLANTEJADES* (pàgs. 22-23), l'IAP sí que fa una valoració ambiental rellevant:

“Solucions que proposessin augmentar la superfície abrigada, tan d'aigua com de terra, a partir del desplaçament mar endins del dic de recer, si que serien des de el punt de vista mediambiental molt més desfavorables que aquelles que proposen augments de superfície abrigada a partir del desplaçament del dic de llevant. Amb aquestes premisses, es poden analitzar una mica més en detall les diferents alternatives proposades.”

Després de reconèixer que l'alternativa 0 és, obviament, la que menor impacte ambiental tindria, l'IAP passa a analitzar-hi les respectives configuracions de les obres d'abric, per a concloure-hi que *“l'alternativa que sembla més desfavorable des de el punt de vista ambiental és l'alternativa A.4, ja no únicament per apropar sinó per dirigir la bocana del port cap a la línia de costa”*. Pel que fa a la resta d'alternatives, l'ISA diu tot seguit que *“l'elevada pressió antròpica a la que es veu sotmès actualment l'entorn del port va en detriment de la presència d'espècies al voltant del port., pel que resulta complicat establir grans diferències a nivell ambiental, entre les diferents alternatives”*.

I d'aquí passa ja a valorar ambientalment l'alternativa seleccionada (la IV 6, que consisteix bàsicament en *“la realització d'un nou dic d'abric en forma de L a llevant del port, amb 2 alineacions la primera recta de 308,32 m i la segona en arc circular de 307,80 m de desenvolupament i un radi de 489 m que es perllonga en un morrot de 44,36 m a la coronació”*, les quals *“estan enllaçades per un acord circular de 39,59 m de radi i un desenvolupament de 87,07⁹”*:

“Certament, l'alternativa seleccionada, és la que major ocupació de línia de costa suposa, tot i que a nivell de desplaçament mar endins del dic de recer, és igual que la resta. No obstant, si que s'espera que el major nombre d'embarcacions que pot acollir, així com el major volum de superfície comercial de que disposa, suposi una major pressió indirecta sobre el medi ambient. Per tant, serà de vital importància la redacció del corresponent Pla de vigilància ambiental, que assegurï la integritat de l'entorn tant en fase d'execució com en fase d'explotació.”

En el seu apartat 3. *DESCRIPCIÓ I JUSTIFICACIÓ DE L'ALTERNATIVA ADOPTADA* (pàgs. 7-9), l'IAP s'esmerça a detallar els factors positius, de caràcter quasi exclusivament econòmic, que aconsellen escollir l'alternativa IV 6:

“En total es creen 394 noves places d'amarrament esportius (373 en la nova superfície d'aigua guanyada i 21 com a resultat de la remodelació del port actual) amb una superfície de 14.656,75 m². La dàrsena esportiva, de fet, inclou dos, l'actual ampliada fins a la palanca existent, i la de nova creació.

A la zona de terra de nova creació es projecta una zona de locals comercials per activitats relacionades amb l'activitat pesquera, que es preveu que majoritàriament es dedicaran a la restauració. En total es preveu una superfície de 5.480,00 m² en els que es podran edificar 1.850 m². A l'actual zona de terra, al moll de ribera es preveu un altre superfície comercial de 400,00 m². El disseny d'aquesta zona comercial s'haurà de fer evitant pantalles visuals en relació al passeig marítim. Igualment, el projecte haurà d'incloure elements de connexió entre el nivell del moll i el passeig marítim.

El port projectat passarà a tenir 124.622,11 m² més altres 26.726,56 m² de la bocana i escullera, enfront els 55.580,41 (deduïdes les platges) actuals, el que suposa un increment del 172,31%, és a dir la superfície actual es multiplica per 2,72 (pràcticament es triplica).

Analitzant la valoració econòmica de totes les alternatives, l'alternativa seleccionada, tot i ser la segona alternativa més costosa globalment, és amb molta diferència, la que millor relació cost/superfície guanyada presenta i per tant més viable sota aquest punt de vista.

Cal considerar també altres factors a favor de l'alternativa escollida, com són la seva alta funcionalitat així com una elevada expectativa d'obtenir d'ingressos potencials.”

Tot seguit l'IAP (pàgs. 7-8) du a terme també un estudi cost-benefici a partir dels ingressos potencials, després del qual (pàg. 9) formula les seves conclusions quant als motius per decantar-se per l'alternativa triada:

“Per tant, es pot afirmar que la solució proposada dona resposta a les necessitats funcionals del port i possibilita un important desenvolupament del mateix.

Aquesta proposta assoleix al mateix temps un important guany de superfície de terra i aigua aïllada, desplaçant el dic de llevant més al nord en relació a la resta d'alternatives analitzades i sense modificar el contradic existent.

Tot això fa que sigui amb molta diferència l'alternativa que proporciona un cost més baix per metre quadrat de superfície aïllada. En concret és de 183.01 €/m² quan totes les altres alternatives analitzades presenten valors superiors als 232 €/m².

Aquest important guany de superfície aïllada, permet un important desenvolupament d'activitats comercials així com un notable augment de la superfície d'amarraments, el que possibilita en principi uns ingressos potencials molt elevats, que superen a la inversió prevista.”

Tot comptat, l'elecció de l'alternativa IV 6 es justifica amb base en motius de tipus funcional i econòmic: respon a les necessitats funcionals del port i en possibilita un important desenvolupament; assoleix un important guany de superfície de terra i aigua aïllada; és, amb molta diferència, l'alternativa que proporciona un cost més baix per metre quadrat de superfície aïllada; això últim hi permet un important desenvolupament d'activitats comercials i un notable augment de la superfície d'amarraments, la qual cosa fa preveure-hi uns ingressos potencials força elevats que superen la inversió prevista.

S'hi troba a faltar, doncs, una justificació ambiental suficient de l'alternativa IV 6 escollida i de l'ordenació que s'hi proposa, tal com s'exigeix en l'apartat b) de l'article 100.1 del Decret 305/2006, de 18 de juliol (Reglament de la Llei d'urbanisme) en establir el contingut de l'informe ambiental del planejament derivat: “la descripció i justificació ambiental de l'ordenació proposada”.

Conseqüentment, l'ISA que es redacti haurà de tenir especial cura a esmenar degudament aquesta notable mancança observada.

2n. La descripció de l'ordenació proposada amb expressió de les seves determinacions estructurals i d'aquelles altres amb possibles repercussions significatives sobre el medi ambient, així com dels components o vectors ambientals involucrats.

L'ISA haurà de descriure amb el detall suficient l'ordenació urbanística que proposa el planejament derivat que es vol aprovar, destacant-ne singularment –i exposant amb major deteniment– aquelles determinacions del Pla Especial que es consideri que tindran efectes significatius sobre el medi ambient, en qualsevol dels seus aspectes.

3r. La determinació de les mesures adoptades per al foment de l'eficiència energètica, l'estalvi de recursos i la millora del medi ambient en general.

L'ISA ha de considerar no sols els efectes negatius del Pla Especial sobre el medi ambient i les mesures per pal·liar-los, sinó també els aspectes de la seva aplicació destinats expressament a la millora del medi ambient en l'àmbit o que hi contribueixin efectivament.

Per tant, en aquest apartat caldrà consignar-hi –d'una manera completa, prou argumentada i, en la mesura que sigui possible, quantificada, per tal de possibilitar-ne un balanç fiable– aquelles

determinacions del Pla Especial que impliquin l'estalvi de recursos energètics i d'altres recursos naturals, la millora de la biodiversitat i de la connectivitat ecològica, etc.

c) Identificació i avaluació dels probables efectes significatius, sobre els diferents aspectes ambientals, de l'ordenació detallada que proposa el Pla Especial

La caracterització d'aquests efectes pot fer-se segons les tipificacions següents: secundari; acumulatiu; sinèrgic; a curt, mitjà o llarg termini; permanent o temporal; positiu o negatiu. En tot cas, aquesta caracterització ha de servir per avaluar finalment els efectes sobre el medi ambient.

Cal especialment emfasitzar la identificació i avaluació dels possibles efectes negatius. Igualment, caldrà que es considerin a l'ISA les interrelacions entre els diferents factors i, específicament, per a cadascuna d'aquestes afeccions significatives detectades, les mesures previstes per a prevenir-les, reduir-les i, en la mesura del possible, compensar qualsevol efecte negatiu important sobre el medi ambient identificat en els apartats anteriors, que pugui resultar de l'aplicació directa del Pla Especial i dels projectes que se'n derivin.

1r. Els efectes sobre els recursos naturals en general.

A l'ISA s'haurà de calcular l'increment que suposarà l'execució del Pla Especial pel que fa a consum d'aigua i d'energia, generació de residus i aigües residuals, i realitzar una estimació de la capacitat de les infraestructures actuals per assumir aquestes noves càrregues.

S'haurà de justificar la disponibilitat de recursos per a l'actuació proposada, amb un balanç municipal de consums actuals i esperats, i de fonts de recursos actuals i previstes.

2n. Particularment, els efectes sobre els espais i aspectes identificats d'acord amb l'apartat a).

3r. Els efectes ambientals derivats de la mobilitat generada per l'ordenació prevista pel Pla Especial.

d) Avaluació global del Pla Especial i la justificació del compliment dels objectius ambientals establerts

1r. La verificació i justificació detallades de la congruència del Pla Especial amb els requeriments ambientals assenyalats més amunt a l'apartat a), particularment amb els objectius i criteris a què s'hi ha fet referència.

2n. La justificació del compliment de les determinacions del planejament general sobre mobilitat sostenible i de les derivades de la Llei 9/2003, de 13 de juny, de la mobilitat.

Essent la mobilitat generada un dels elements de més transcendència ambiental, ha de ser considerada especialment en l'avaluació del Pla Especial. És molt recomanable que, de manera coordinada i complementària a l'ISA, s'elabori el pertinent estudi d'avaluació de la mobilitat generada.

3r. Balanç ambiental del Pla Especial, com a conseqüència dels punts anteriors, considerant les jerarquies entre objectius establerts a l'apartat a), els indicadors adoptats, etc.

S'hi especificarà el grau de compliment dels esmentats objectius ambientals, amb una especial èmfasi en aquells aspectes considerats com a essencials o prioritaris.

4t. L'avaluació global del Pla Especial, tenint en compte l'anàlisi comparativa dels perfils ambientals inicial i resultant de l'àmbit del Pla, d'acord amb l'apartat anterior i els objectius ambientals fixats en l'apartat a).

Entre d'altres, caldrà aplicar els indicadors de valoració determinats per avaluar el Pla Especial i la comparativa final del perfil ambiental de l'àmbit objecte de l'instrument de planejament. Així, l'ISA haurà de contenir també unes conclusions generals sobre la idoneïtat ambiental de la proposta de Pla Especial presentada d'acord amb l'avaluació ambiental que se n'ha dut a terme.

També caldrà especificar en aquest apartat els problemes i dificultats que hagin pogut condicionar el desenvolupament de l'avaluació ambiental del Pla Especial (especialment els derivats de la manca d'informació i de la fiabilitat d'aquesta), que calgui prendre en consideració a l'hora de valorar-ne els resultats i les conclusions.

e) Descripció de les mesures de seguiment i supervisió previstes

A la pàgina 19 de l'informe ambiental preliminar presentat (IAP) es preveu l'"*elaboració d'un programa de vigilància ambiental que garanteixi l'execució de l'obra d'acord amb les propostes derivades de l'estudi i permeti establir el grau d'ajust entre les previsions i l'impacte realment produït*".

Atès que aquesta previsió s'hi fa "*en el marc del desenvolupament del projecte constructiu*", l'ISA definitiu haurà de descriure les mesures de seguiment i supervisió que consideri adients en relació no ja amb un projecte o projectes concrets ulteriors, sinó amb l'instrument de planejament (el Pla Especial) que aquí s'avalua.

S'hi establirà la periodicitat i moment de les verificacions del compliment i la idoneïtat de les mesures adoptades. I, així mateix, els paràmetres que requeriran un seguiment i els índexs proposats per a la seva avaluació continuada, sobre els objectius i criteris ambientals adoptats pel Pla Especial.

El seguiment ha de facilitar informació sobre el grau de compliment dels objectius ambientals establerts en aquest Document de Referència. A tal efecte s'establiran indicadors de seguiment i control, que tenen una doble funció: servir com a paràmetres de referència per al propi planejament i com a avaluació del compliment real d'allò planificat o de les seves conseqüències.

També s'hi concretaran: (1) les normes i altres determinacions ambientals per a la formulació i l'avaluació dels projectes que es desenvolupin en aplicació d'aquest Pla Especial; (2) L'organisme o organismes responsables de dur a terme aquest seguiment ambiental del Pla, proposats per l'ISA d'acord amb els criteris derivats de la normativa vigent; i (3) La programació de les mesures protectores i correctores de caràcter ambiental, fixant l'ordre de prioritats i els terminis per a l'execució del contingut ambiental del Pla Especial.

7. Valoració ambiental dels objectius i els criteris generals del Pla Especial, de la justificació de les alternatives considerades i de les característiques bàsiques de la proposta d'ordenació

A més d'allò establert per la legislació vigent, el document de referència permet també fer una valoració ambiental inicial del conjunt de l'avanç del Pla Especial en relació a la seva adequació als criteris i objectius establerts als apartats anteriors d'aquest document.

En aquest sentit, d'antuvi cal insistir en allò que més amunt ja s'ha destacat a bastament: que, atès que l'IAP justifica l'elecció de l'alternativa IV 6 sobretot amb base en motius de tipus funcional i econòmic, s'hi troba a faltar la necessària justificació ambiental d'aqueixa alternativa escollida i de l'ordenació que s'hi proposa, de manera que l'ISA que es redacti haurà d'esmenar degudament aquesta mancança.

Dit això, l'OTAA considera que s'hi haurà de parlar un especial esment en les conclusions –ja transcrites més amunt– de la resposta de l'Agència Catalana de l'Aigua alertant que, tal com s'hi llegeix textualment, "*la solució que es presenta de perllongar l'actual endagament amb un colze a*

90º fins el moll d'abric presenta un seguit de condicionants i problemes que no han estat estudiats en aquest document previ i que podrien comportar que la solució escollida, en el que respecta al barranc, s'hagués de modificar substancialment i com a conseqüència tot el projecte del port"; en el caràcter determinant que els informes en matèria de costes i carreteres tindran en aquesta avaluació ambiental; en la rellevància, en el cas que ens ocupa, del tractament del patrimoni cultural; en la necessitat de contemplar els aspectes relatius a la conservació d'hàbitats i a la preservació d'espais naturals (xarxa Natura 2000); en la importància d'integrar el port al nucli de les Cases d'Alcanar i en el paisatge urbà i natural dels voltants, etcètera.

En el marc de les alternatives, potser l'ISA podria reflexionar també sobre fins a quin punt respon a un desenvolupament sostenible el concepte de gran instal·lació nàutica com a lloc privat per guardar embarcacions. La resposta seria negativa en el cas d'un port les instal·lacions del qual, des del projecte fins a la construcció i la gestió, responguessin a la idea d'equipament privat al servei de relativament poques persones, si se'n considera la magnitud de l'ocupació territorial, el cost de la inversió i l'impacte ambiental, tot simplement per a dedicar un espai privilegiat des del punt de vista urbanístic (al cor del nucli urbà), des del punt de vista marítim (ampli espai d'aigua perfectament resguardat) i des del punt de vista social (amb altes possibilitats d'impulsar l'àrea urbana propera) a l'atracament de vaixells que els seus propietaris (la majoria forasters) utilitzessin només durant les vacances i l'estiu.

Cal passar a una nova concepció de les instal·lacions nàutiques com a infraestructures per a tota la societat per tal de promoure la pràctica d'unes activitats saludables, esportives i educatives, que representen una oportunitat de millora de la qualitat de vida per a les poblacions marineres.

Per això en la valoració del ventall d'alternatives s'hi troben a faltar elements que resulten força interessants, com ara la previsió de complementar el port amb les anomenades *instal·lacions nàutiques lleugeres* –marines seques, rampes per avarar, ports secs, fondejadors organitzats, etc.– les quals, amb equipaments a terra i poca obra marítima, poden donar servei a un gran nombre d'embarcacions de grandària petita i mitjana. D'aquesta forma s'alliberarien molts d'amarradors que, en un altre cas, romandran ocupats per embarcacions que es poden mantenir a terra. La promoció d'aquestes instal·lacions (que no estan exemptes d'un cert impacte ambiental, però menor que les tradicionals) és un element cabdal d'una estratègia de futur de gestió socialment oberta, ja que són una forma d'abaratir les instal·lacions, disminuir els impactes ambientals i deixar molts d'amarradors lliures al port per a les embarcacions que no tenen cap altra possibilitat de manteniment.

Des d'aquesta mateixa òptica de sostenibilitat, l'ISA d'aquest Pla Especial també haurà d'esmerçar un interès especial en les relacions entre el port i el nucli de les Cases d'Alcanar. Aquestes poden representar unes grans possibilitats de millora dels espais públics de contacte entre la façana urbana i la infraestructura portuària: els espais que fan de ròtula entre el nucli i el port tenen una gran potencialitat de millora de la qualitat urbana i dels equipaments portuaris accessibles a tots els ciutadans i ciutadanes, entre els quals es troben els de la nàutica recreativa. No cal dir que la reconsideració de les relacions amb la zona urbana, l'anàlisi de les funcions i del funcionament de la infraestructura del port, així com la seva complementació amb *instal·lacions nàutiques lleugeres*, poden significar una millora en la qualitat i una nova dinàmica per a un equipament marítim tan important com ha de ser el port de les Cases d'Alcanar, i l'ISA d'aquest Pla Especial no pot de cap manera ignorar-ho.

8. Modalitats d'informació i consulta. Identificació de les administracions públiques afectades i del públic interessat.

Les actuacions d'informació i consulta relacionades amb el Pla Especial, en relació al procediment d'avaluació ambiental, seguiran allò establert pel Reglament de la Llei d'urbanisme als seus articles 23 i 115. La fase de consultes sobre el document d'aprovació inicial del Pla Especial, que inclourà l'ISA, es realitzarà per l'òrgan promotor a les Administracions públiques afectades i al públic interessat que es cita a continuació, sens perjudici d'altres que hagin de ser consultats per altres motius segons la legislació vigent.

En relació amb això, cal emfasitzar especialment la necessitat d'integrar en aquest procediment d'avaluació ambiental tots aquells informes rellevants que ja són legalment preceptius, d'acord amb allò establert a l'article 15.3 –amb caràcter de legislació bàsica– de la recent Llei estatal 8/2007, de 28 de maig, de sòl. Així, en la fase de consultes l'òrgan promotor haurà de demanar almenys els següents informes, quan siguin preceptius i no haguessin estat ja emesos i incorporats a l'expedient ni hagin d'emetre's en una fase posterior del procediment de conformitat amb la seva legislació reguladora:

- a) El de l'Administració Hidrològica sobre l'existència de recursos hídrics necessaris per a satisfer les noves demandes i sobre la protecció del domini públic hidràulic.
- b) El de l'Administració de costes sobre l'atermenament i la protecció del domini públic marítimo-terrestre, en el seu cas.
- c) Els de les Administracions competents en matèria de carreteres i d'altres infraestructures afectades, en relació amb l'afecció esmentada i amb l'impacte de l'actuació sobre la capacitat de servei d'aqueixes infraestructures.

D'acord amb la legislació bàsica que se cita, aquests informes seran determinants per al contingut de la memòria ambiental, la qual només podrà dissentir-ne de forma expressament motivada.

8.1 Administracions públiques afectades

- Agència Catalana de l'Aigua (ACA)
- Àrea de Medi Natural (AMN) dels Serveis Territorials del Departament de Medi Ambient i Habitatge
- Oficina de Gestió Ambiental Unificada (OGAU) dels Serveis Territorials del Departament de Medi Ambient i Habitatge
- Agència de Residus de Catalunya (ARC)
- Servei de Vigilància i Control de l'Aire (Direcció General de Qualitat Ambiental)
- Oficina del Canvi Climàtic (Direcció General de Polítiques Ambientals i Sostenibilitat)
- Institut Català de l'Energia
- Regió d'Emergències de les Terres de l'Ebre
- Servei de Paisatge de la Direcció General d'Arquitectura i Paisatge
- Servei Territorial d'Urbanisme de les Terres de l'Ebre
- Serveis Territorials de Cultura i Mitjans de Comunicació
- Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya
- Serveis Territorials d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural
- Servei Provincial de Costes a Tarragona (Ministeri de Medi Ambient)
- Unitat de Carreteres de l'Estat a Tarragona (Ministeri de Foment)
- Consell Comarcal del Montsià
- Comissió per a la Sostenibilitat de les Terres de l'Ebre.
- Ajuntament d'Alcanar

8.2 Públic interessat

- Grup d'Estudi i Protecció dels Ecosistemes del Camp (GEPEC).
- SEO/Birdlife (Societat Espanyola d'Ornitologia).
- Grup Ecologista de les Terres de l'Ebre (GETE).
- Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural (DEPANA).
- Associació Defensa de la Nostra Terra, d'Alcanar.
- Confraria de Pescadors *Sant Pere* de les Cases d'Alcanar.

D'una altra banda, ateses les característiques i transcendència de les determinacions d'aquest instrument de planejament per a la població de la zona, aquesta OTAA considera convenient que – a més de sotmetre's a informació pública i fer-se'n consultes, tal com és preceptiu– sigui objecte d'altres processos de participació ciutadana, de manera que el Pla especial del Port de les Cases d'Alcanar esdevingui un pla informat, debatut, consensuat i conegut per la ciutadania, per tal que pugui comptar amb el màxim consens tant de les empreses vinculades al port com de les persones que hi treballen (mariners, etc.) i les que hi conviuen (veïns i veïnes de les Cases, d'Alcanar i d'Alcanar-Platja, estiuejants, etc.).

El promotor i/o l'Administració municipal poden impulsar aquesta participació organitzant jornades de debat, tallers oberts a la ciutadania i actes públics diversos al voltant del Pla, com consta que ja s'ha fet en altres supòsits semblants del litoral català (p. ex., en el Pla especial del Port de Vilanova i la Geltrú), per tal que el Pla especial arribi a comptar amb el suport dels agents socials i econòmics de la vila, associacions de veïns, entitats de la zona i ciutadania no organitzada.

Posteriorment, en el corresponent capítol de la proposta de Memòria Ambiental del Pla especial, el promotor haurà de valorar detalladament com s'ha pres en consideració i integrat cadascuna de les aportacions de caire ambiental rebudes en aqueixos processos de participació pública, així com el grau d'incorporació d'aquelles aportacions en el Pla i en l'avaluació ambiental.

Amposta, 19 de setembre de 2007.